

การบำเพ็ญตบะในศาสนาฮินดู

นางสาวพรพิมล คุ้มอินทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษิตตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทยตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN - 974 -561 -387 -8

007329

I16607028

ASCETICISM IN HINDUISM

MISS PORNPIMON KOOM-IN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Eastern Languages

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

ISBN: 974-561-387-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การฆ่าเชื้อตะบะในศาสนายินดู

โดย

นางสาวพรทิมล คุ้มอินทร์

ภาควิชา

ภาษาตะวันออก

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ มุขยกุล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น ส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

Pratima Yimma คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประติมา มุขนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Pratima Yimma ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมนัคคา)

Pratima Yimma กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทีป มโนมัยวิบูลย์)

Pratima Yimma กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี พาทานิช)

Pratima Yimma กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ฝ รังษี)

Pratima Yimma กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ มุขยกุล)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์
ชื่อนิสิต
อาจารย์ที่ปรึกษา
ภาควิชา
ปีการศึกษา

การบำเพ็ญตบะในศาสนาฮินดู
นางสาวพรพิมล คุ้มอินทร์
รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ บุญยกุล
ภาษาตะวันออก
2524

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาและวิเคราะห์ประวัติความเป็นมาของการบำเพ็ญตบะในศาสนาที่เกิดขึ้นในอินเดีย โดยเฉพาะในศาสนาฮินดู การบำเพ็ญตบะนี้สันนิษฐานกันว่าได้มีในดินแดนอินเดียมานานแล้ว ก่อนที่พวกอารยันจะอพยพเข้ามา และเมื่อชาวอารยันอพยพเข้ามา ก็ได้รับเอาแนววิถีการบำเพ็ญตบะมาจากชาวพื้นเมือง และปรับให้เข้ากับความคิดและความเชื่อถือเดิมของพวกตน ในส่วนที่สอดคล้องกับของชาวพื้นเมือง โดยเฉพาะในเรื่องการนับถือความสืบลับและอำนาจมหัศจรรย์ของธรรมชาติ ในที่สุดชาวอินเดียอารยันก็ได้ถือเอาวิถีการบำเพ็ญตบะเป็นวิธีการหนึ่งในการปฏิบัติเพื่อให้ไปสู่ความหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ โดยเชื่อว่าด้วยการบำเพ็ญตบะ บุคคลย่อมตระหนักแจ้งชัดในอาตมันของตนว่า เป็นหนึ่งเดียวกับอาตมันสากล หรือพรหมัน และต่อมาเขายังเพิ่มความเชื่อถืออีกว่า ด้วยการบำเพ็ญตบะบุคคลอาจจะขอร้อง พระผู้เป็นเจ้าองค์ใดองค์หนึ่งให้มาประทานพร เพื่อให้ตนบรรลุความเป็นอมตะ หรือมีอำนาจอิทธิฤทธิ์พิเศษได้ ความเชื่อถือดังกล่าวนี้ ทำให้วิถีการบำเพ็ญตบะเป็นที่นิยมในหมู่ชนผู้นับถือศาสนาฮินดูอย่างมาก และมีปรากฏในคัมภีร์ศาสนาฮินดูหลายคัมภีร์

นอกจากนี้ การบำเพ็ญตบะยังได้รับความนิยมในศาสนา เช่นอีกต่าง ส่วนในศาสนาพุทธ การบำเพ็ญตบะที่เป็นการบำเพ็ญทุกขกิริยานั้น ศาสนาพุทธถือว่าเป็น-

สิ่งไม่ควรกระทำ แม้ว่าพระพุทธเจ้าจะทรงกล่าวขยของการบำเพ็ญตบะอยู่บ้างในบางครั้ง พระองค์ก็ทรงให้ความหมายของการบำเพ็ญตบะเสียใหม่ให้เข้ากับหลักศาสนาพุทธ

ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมหลักฐานข้อมูลจากคัมภีร์ต่าง ๆ เช่น คัมภีร์พระเวท คัมภีร์ทราหณะ คัมภีร์อุปนิษิต คัมภีร์มหากาพย์ และ ปุราณะ ตลอดจนตำราต่าง ๆ ที่นักปราชญ์สมัยปัจจุบันได้เขียนและวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้เพื่อประกอบการวิจัย

เนื้อเรื่องวิทยานิพนธ์ แบ่งออกเป็น 6 บท บทแรกเป็นบทนำ กล่าวถึงหัวข้อวิทยานิพนธ์และวิธีดำเนินการวิจัย ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้จากวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ บทที่ 2 กล่าวถึง ความหมายตลอดจนประวัติความเป็นมาของความคิดเรื่องตบะ และการผูกขาดในการบำเพ็ญตบะว่าเป็นเรื่องของบุคคลในวรรณะแรกสามวรรณะ บทที่ 3 กล่าวถึง วิธีการบำเพ็ญตบะและผลของการบำเพ็ญตบะ บทที่ 4 กล่าวถึง ตัวอย่างการบำเพ็ญตบะในวรรณคดีสันสกฤต บทที่ 5 กล่าวถึงอิทธิพลของความคิดเรื่องตบะในศาสนาพุทธและศาสนาอื่น ส่วนบทที่ 6 เป็นบทสรุปและขอเสนอแนะ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title Asceticism in Hinduism
Name Miss Pornpimon Koom-in
Thesis Advisor Associate Professor Visudh Busyakul
Department Eastern Languages
Academic Year 1984

Abstract

It is the purpose of this thesis to conduct a study and an analysis of the development of the idea of asceticism found in religions of India, especially Hinduism. It is assumed that the practice of asceticism was prevalent prior to the advent of the Aryans migration into India, and it was only after their immigration that they adopted the practice from the aborigines and adapted it to their original ideas and beliefs on the mystic and awe inspiring power of nature, which seemed to be in accordance with those of the aborigines. Accordingly, asceticism has become practice of these Aryan believers who search for their final liberation from the cycle of birth and death with the conviction that one's individual soul or Atman is identical with Brahman the universal soul. The belief develops further to the point that by means of asceticism one can persuade one of the great gods to grant him a boon so that he may become immortal or gain special supernatural power. It is because of this belief that

asceticism has become very popular among the Hindus and can be found mentioned in many religions Hindu texts.

In addition, asceticism is strongly approved in Jainism, whereas it, in the sense of self denial, is definitely discouraged in Buddhism. Although the Buddha at times praised the practice, he gave it a new definition which agreed well with the Buddhist ideals.

In the course of study, the researcher gathered data from various sources such as the Vedic texts, the Brahmanas, the Upanishads, the Epics and the Puranas. Treatises written by modern scholars on the subjects were also used.

The thesis is divided into 6 chapters. The first chapter is introductory, treating the topic of the thesis, the method of research and the advantage to be gained from this research. The second chapter gives the meaning of asceticism and the historical development of the idea, and the monopoly of the practice by the members of the three upper castes. Chapter three deals with the methods and the result gained by such practice.

Chapter four gives examples of cases of practice of asceticism in the Sanskrit Literature. The influence of the concept of asceticism on Buddhism and Jainism is treated in the fifth chapter. The sixth chapter, which is the last, is the conclusion and suggestions for further research.

กิติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อมที่ทรงพระกรุณาพระราชทานกำลังใจ และทรงพระราชทานคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการ เขียนและการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ที่ผู้วิจัยสำนึกในพระคุณเป็นอย่างยิ่ง คือ รองศาสตราจารย์ วิสุทธิ์ บุญยกุล อาจารย์พิเศษแผนกภาษาตะวันออก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการที่อาจารย์ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ได้ให้ความเมตตาต่อผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่งในการตรวจแก้โครงร่างวิทยานิพนธ์ และกรุณาสละเวลาในการตรวจแก้วิทยานิพนธ์ ตลอดจนเกล้าส่วนานภาษาให้เป็นอย่างดี จนกระทั่งงานวิจัยสำเร็จจุล่งไปด้วยดี ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์เป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรานี พาพานิช ในการให้กำลังใจเป็นอย่างมากแก่ผู้วิจัย และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ทัศนีย์ สิ้นสกุล ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการค้นคว้าหาข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความสะดวกเป็นอย่างดี และมีความซาบซึ้งในน้ำใจเป็นอย่างยิ่ง

บุคคลอีกท่านหนึ่งที่ผู้วิจัยจะลืมเสียมิได้ และจะรำลึกถึงพระคุณของท่านตลอดไป ก็คือ คุณนิศาภา ชำนาญอักษร (เพชรบุล) ผู้ให้การอุปการะแก่ผู้วิจัยทางด้านการเงิน ตั้งแต่ปริญญาตรีจนกระทั่งปริญญาโท ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

และนอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ อาจารย์ บุญนิมิตร์ บัวแผน อาจารย์ พรทิพย์ นครทัศน อาจารย์ สุจวิศ งามญาติ และ อาจารย์ กมลวรรณ แสงคล้าย ที่มีส่วนช่วยในวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย.....	หน้า
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย.....	1
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	3
วิธีดำเนินการวิจัย.....	3
2 ประวัติความเป็นมาเรื่องตบะ.....	5
ความหมายของคำว่าตบะ.....	5
ที่มาของความคิดเรื่องตบะ.....	7
ความเป็นมาของความคิดเรื่องตบะ.....	13
ความคิดเรื่องตบะในคัมภีร์พระเวท.....	14
ความคิดเรื่องตบะในคัมภีร์พราหมณะ.....	16
ความคิดเรื่องตบะในคัมภีร์อุpanishad.....	18
ความคิดเรื่องตบะในคัมภีร์มหากาพย์และปุราณะ.....	23
การผูกขาดการบำเพ็ญตบะของชน 3 วรณะ.....	30

3	วิธีการบำเพ็ญตบะและผลของการบำเพ็ญตบะ.....	37
	วิธีการบำเพ็ญตบะในคัมภีร์เศวต.....	39
	วิธีการบำเพ็ญตบะในคัมภีร์อุปนิษัท.....	41
	วิธีการบำเพ็ญตบะในคัมภีร์หุทธศาสตร์.....	42
	วิธีการบำเพ็ญตบะในคัมภีร์มหาภารตะและปุราณะ.....	46
	ผลของการบำเพ็ญตบะ.....	52
	ผลของการบำเพ็ญตบะในคัมภีร์เศวต.....	52
	คติความคิดเกี่ยวกับโลกสวรรค์ในคัมภีร์เศวต.....	53
	ผลของการบำเพ็ญตบะในคัมภีร์พราหมณะ.....	55
	คติความคิดเกี่ยวกับโลกสวรรค์ในคัมภีร์พราหมณะ.....	56
	ผลของการบำเพ็ญตบะในคัมภีร์อุปนิษัท.....	58
	ผลของการบำเพ็ญตบะในคัมภีร์มหากาพย์และปุราณะ.....	60
4	การบำเพ็ญตบะในวรรณคดีสันสกฤต.....	63
	การบำเพ็ญตบะของพระอุมา.....	64
	การบำเพ็ญตบะของสุนทะและอุปสุนทะ.....	67
	การบำเพ็ญตบะของญีวีศวามิตร.....	70
5	อิทธิพลของตบะที่มีต่อศาสนาพุทธและศาสนาเชน.....	72
	อิทธิพลของตบะที่มีต่อศาสนาพุทธ.....	72
	อิทธิพลของตบะที่มีต่อศาสนาเชน.....	81
6	บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	91
	บรรณานุกรม.....	96
	ภาคผนวก.....	101
	ประวัติการศึกษา.....	112